

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 11Co/76/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813203581
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Šamo
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8813203581.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Šama a sudcov JUDr. Jozefa Škraba a JUDr. Mareka Kohúta v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 172/21, Praha - Nové Město, IČ: 264 29 705, Česká republika, zastúpený Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: Q. S., bývajúca vo B.R. Ž.A. Č.. XX, o zaplatenie 507,- eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 4C/411/2013-70 zo dňa 14.10.2014 jednomyseľne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok súdu prvého stupňa.

Nepriznáva žalovanej náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh žalobcu a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch rozsudku uviedol, že žalobca sa návrhom domáhal proti žalovanej zaplatenia istiny 507,- eur, zmenkového úroku 0,25 % denne zo sumy 507,- eur od 15. 11.2009 do zaplatenia, ďalej 6 %-ného úroku zo zmenkovej sumy 507,- eur od 21.9.2010 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 1,69 eur. Návrh na uplatnenie pohľadávky podal v zmysle čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Ďalej v návrhu žalobca uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 3.7.2009 na zmenkovú sumu 507,- eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 15.11.2009. V texte bol uvedený záväzok žalovanej, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa. Indosovaná zmenka je vistazmenkou a je opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Žalobca uviedol, že indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ do podania žaloby nezaplatil nič. Keďže zmenková istina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

Žalovaná uviedla, že so žalobou súhlasí, avšak uplatnenú pohľadávku nie je ochotná uhradiť jednou sumou vzhľadom na svoje majetkové pomery. Dodala, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. jej poskytla pôžičku vo výške 12.000,- Sk, ktorú sa zaviazala uhrádzať v 1.800,- Sk mesačných splátkach s tým, že bližšie okolnosti ohľadne podpisu zmenky nevedela uviesť. Potvrdila však, že na zmenke sa nachádza jej podpis.

Súd konštatoval, že sú splnené podmienky pre aplikáciu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

V danom prípade vychádzajúc z údajov uvedených žalobcom k predloženej zmenke súd považoval za potrebné nariadiť vo veci ústne pojednávanie, a to aj bez toho, aby o to požiadala niektorá zo strán. Súd doručil tlačivo návrhu na uplatnenie pohľadávky, jeho kópiu aj s prílohami, ďalej vzorové tlačivo C na odpoveď žalovanej. Táto zásielku prevzala 21.11.2013, avšak vyplnené tlačivo na odpoveď súdu nepredložila.

Na základe vykonaného dokazovania súd zistil skutkový stav, podľa ktorého žalovaná vystavila dňa 3.7.2009 v prospech spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. zmenku, obsahom ktorej je záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad Pohotovosť, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, Bratislava, sumu 507,- eur so zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 15.11.2009. Predmetná zmenka bola žalovanou vystavená ako vistazmenka a bola opatrená doložkami „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Zmenka bola prevedená indosamentom na žalobcu.

Zo zmluvy o úvere číslo XXXXXXXXXX, ktoré číslo sa uvádza aj na zmenke predloženej žalobcom vyplýva, že dňa 3.7.2009 na jednej strane medzi dlžníkom - žalovanou a na druhej strane veriteľom - Pohotovosť, s.r.o. súd zistil, že veriteľ sa zaviazal poskytnúť dlžníkovi úver v sume 300,- eur a dlžník sa zaviazal zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 250,- eur, t.j. celkove sumu 550,- eur, ktorú sa zaviazal uhradiť v 10-tich mesačných splátkach splatných po 55,- eur, začínajúc dňom 10.8.2009 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. Zmluva je datovaná dňom 3.7.2009 a je opatrená podpismi mandátára a podpisom žalovanej ako dlžníka.

V dôvodoch rozsudku súd uviedol, že zmenka, ktorú žalobca pripojil k návrhu bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok z poskytnutého úveru, ktorý má povahu spotrebiteľského úveru. Pôvodne bola zmenka vystavená pre spoločnosť Pohotovosť, s.r.o., ktorá ju následne indosovala na žalobcu. Základný právny vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky a žalovanou má spotrebiteľskú povahu.

Súd mal za preukázané, že dňa 3.7.2009 uzavrela žalovaná ako dlžník so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. ako veriteľom zmluvu o úvere v písomnej forme, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 300,- eur a v ten istý deň bola vystavená a podpísaná zmenka na sumu 507,- eur. Na základe vykonaného dokazovania mal ďalej súd za preukázané, že žalobcom predložená zmenka zabezpečovala hlavný záväzkový vzťah, ktorým bola zmluva o úvere uzavretá medzi žalovanou ako dlžníkom a spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o., Bratislava ako veriteľom. Zmluvu o úvere uzatvárala žalovaná ako občan - fyzická osoba. Zmluva bola uzatváraná na formulári veriteľa, mala predtlačení text a do zmluvy sa dopisovali len údaje, ktoré vzhľadom na charakter nemohli byť vopred dané, a to osobné údaje dlžníka, výška poskytnutého úveru, výška poplatku a spôsob splatnosti. Do zmluvy sa dopisovala suma úveru, suma poplatku, výška splátok, ako aj počínajúci deň splatnosti, pričom v predtlačenej forme zmluvy bol obsiahnutý aj text, že dlžník sa zaväzuje zaplatiť veriteľovi sumu úveru zvýšenú o príslušný poplatok. Neoddeliteľnou časťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, dohoda o vyplnení zmenky a medičná dohoda. Taktiež sa strany dohodli na tom, že v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich právne vzťahy budú spravovať Obchodným zákonníkom.

S poukazom na § 52 ods. 1 OZ v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere, každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom, je spotrebiteľskou zmluvou, ak dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Súčasne sa vyžadovalo, aby spotrebiteľské zmluvy neobsahovali ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, teda neprijateľné podmienky s tým, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa a spotrebiteľ sa nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu Občiansky zákonník priznáva, alebo inak zhoršiť svoje zmluvné povinnosti. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 OZ).

V danom prípade žalovaná ako fyzická osoba spĺňala definíciu spotrebiteľa a spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. Bratislava na strane veriteľa konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti pri uzatváraní zmluvy o úvere, keďže aj v predmete podnikania zapísaného v Obchodnom registri mala činnosť poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. spĺňala definíciu dodávateľa. V

konaní bolo preukázané, že zmluva medzi veriteľom a žalovanou bola uzatvorená na formulári veriteľa, vrátane všeobecných zmluvných podmienok, pričom do zmluvy bolo možné doplniť, resp. zmeniť len osobné údaje žalovanej ako dlžníka a výšku úveru. Súd dospel k záveru, že zmluva o úvere zo dňa 3.7.2009 uzavretá medzi veriteľom a žalovanou bola spotrebiteľskou zmluvou. Právny vzťah, ktorý vznikol medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou považoval za vzťah spotrebiteľský a na tento aplikoval ustanovenia spotrebiteľského práva. Povaha uvedeného právneho vzťahu sa nezmenila ani postúpením zmenky. Súd mal za to, že zmenka slúžila ako zabezpečovací právny prostriedok zo spotrebiteľského vzťahu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú tieto neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa. V rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C-419/2011 zo dňa 14.3.2013 samotný Európsky Súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Ak teda vo vyššie uvedenej veci Európskeho Súdneho Dvora tento skúmal, či ručiteľ zo zmenky môže byť spotrebiteľom, o to viac je odôvodnený záver o skúmaní postavenia spotrebiteľa pokiaľ ide o samotného dlžníka a v tejto súvislosti posudzovať otázku prijateľnosti podmienok spotrebiteľských zmlúv. Súd prvého stupňa v dôvodoch rozsudku uviedol, že podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ zo 16.11.2010 práve vo veci Pohotovosť, s.r.o. sp.zn. C-76/10, bolo rozhodnuté Súdny dvorom EÚ, že vnútroštátny súd má v každom štádiu konania vrátane výkonu rozhodnutia povinnosť aj bez návrhu posúdiť nekalú povahu sankcií obsiahnutých v zmluve o úvere, ak má súd na tento účel k dispozícii nevyhnutné informácie o právnom a skutkovom stave. V bode 37 tohto rozhodnutia je uvedené, že sa vychádza z účelu právnej úpravy Smernice č. 93/13, a to, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah.

Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Posledná platná právna úprava v § 17 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch dokonca zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Aby veriteľ mohol prijať zmenku od spotrebiteľa museli byť splnené dve podmienky, a to, že ide o zabezpečovaciu zmenku a že zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že uvedené podmienky neboli splnené, keďže istina poskytnutého úveru bola 300,- eur, pričom zmenka bola vystavená na sumu 507,- eur. Zmenková suma predstavovala 169 % z istiny úveru.

S poukazom na tieto skutočnosti súd považoval zmluvné dojednania, a to dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Dohoda o vyplnení zmenky je v rozpore s § 52 ods. 1 OZ. V zásade spotrebiteľské právo v čase uzavretia zmluvy nevyučovalo prijať od dlžníka zmenku, avšak len na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, ktorá úprava bola obsiahnutá v § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Rovnako sa pripúšťalo za určitých podmienok vyplniť zmenkovú sumu veriteľom do zákonom limitovanej výšky istiny a príslušenstva. Dohoda uzavretá v čl. 17 všeobecných zmluvných podmienok však umožňovala vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah musel súd vyhodnotiť ako neprijateľné, a tým neplatné v súlade s § 54 ods. 5 OZ. Okrem toho uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je taktiež v rozpore s § 53 ods. 4 písm. o) OZ. Súd ďalej dodal, že na to, aby bola zmluva platne uzavretá, je potrebné, aby bola vôľa zmluvných strán slobodná. Právny predchodca žalobcu bol povinný predložiť žalovanej zmluvné dojednanie, týkajúce sa vyplnenia zmenky tak, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že žalovanej sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať takýto návrh, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že jej boli poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie, aké následky sa spájajú s vyplnením zmenky. Pokiaľ právny predchodca žalobcu takto nepostupoval a pokiaľ takýto postup nebol žalobcom preukázaný listinami

pripojenými k návrhu na začatie konania, súd musel konštatovať neplatnosť takéhoto dojednania z dôvodu nedostatku vôle žalovanej. Žalovaná sa v porovnaní s právnym predchodcom žalobcu nachádzala v znevýhodnenom postavení, pokiaľ šlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ju viedla k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred právnym predchodcom žalobcu bez toho, aby mohla vplyvať na ich obsah a aby si uvedomila ich následky. Žalovaná si neuvedomovala, že vyplnením zmenky dochádza k značnému zhoršeniu jej postavenia, pretože veriteľ vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, pretože na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok 0,25 % denne, ktorý je vzhľadom na svoju výšku v rozpore s dobrými mravmi a v spotrebiteľských vzťahoch neprípustný. Súd ďalej uviedol, že veriteľ ako dodávateľ finančnej služby mal postupovať s odbornou starostlivosťou, mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky, mal poznať aj dôsledky ich používania. Žalobca ako nadobúdateľ zmenky zabezpečujúcej záväzok spotrebiteľa musel počítať s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití súd nemôže poskytnúť právnu ochranu.

Vzhľadom na takto zistený skutkový stav súd dospel k názoru, že zmenka, titulom ktorej žalobca uplatňuje žalovanú sumu, je neplatná, nakoľko bola vystavená v rozpore so zákonom. Vôľa spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy, vrátane zmluvného dojednania o vyplnení zmenky nemôže byť považovaná za slobodnú, čo je ďalšou vadou zmenky spôsobujúcou jej neplatnosť. Dohodu o vyplňovacom práve bianko zmenky, a tým aj samotnú zmenku považoval za neplatnú aj pre obchádzanie zákona. O obchádzanie zákona ide, ak právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu zákona, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby dodržaný nebol. V danom prípade vystavením zmenky sa právny predchodca žalobcu snažil vyhnúť posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch, dôsledkom čoho je, že žalovaná by veriteľovi mala vrátiť len sumu poskytnutého úveru pre nedodržanie obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Z týchto dôvodov súd žalobu zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalovanej ako procesne úspešnej strane vznikol nárok na náhradu trov konania, avšak táto si tieto neuplatnila, preto jej súd ich náhradu nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca a navrhol tento zmeniť a jeho návrhu vyhovieť. Odvolanie podal z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p., a že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. a), b), f) O.s.p.). Žalobca uviedol, že v prejednávanej veci došlo zo strany súdu jeho konaním, ako aj napadnutým rozhodnutím k porušeniu práva Európskej únie, konkrétne k porušeniu čl. 4, 5 a 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.7.2007. Podľa žalobcu súd nemohol nariadiť pojednávanie a na rozhodnutie o jeho nariadení neboli splnené podmienky. Pojednávanie nemožno uskutočniť za účelom zisťovania doplňujúcich informácií od účastníkov konania, za účelom doplnenia skutkových tvrdení, za účelom doplnenia dôkazov, pretože na tento účel slúži súdu procesný prostriedok upravený v čl. 7 ods. 1 písm. a) Nariadenia. Pojednávanie nie je možné nariadiť podľa Nariadenia vtedy, ak súd hodlá vykonávať iné právne posúdenia, alebo ak súd neschvaľuje materiálne vyjadrenie práva Európskej únie prejavujúce sa v zostavení prílohy č. III Nariadenia. V podmienkach Slovenskej republiky rozhoduje súd o nariadení pojednávania formou uznesenia. Súd žiadne rozhodnutie o nariadení pojednávania nevydal a nedoručil ho stranám v súlade s ustanovením § 45 a nasl. O.s.p.. Konanie je postihnuté závažnou vadou, pretože bolo porušené ustanovenie § 167 a nasl. O.s.p., čo vyvolalo v konaní zásadné právne následky a ovplyvnilo meritórne rozhodnutie súdu v tom smere, že následkom bolo nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia uvádza, že vo veci vykonal dokazovanie, okrem iného oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Žalobca, a podľa dostupných informácií, ani žalovaná však dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi nenavrhli. Podľa ustanovenia § 120 O.s.p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávacou zásadou, čo znamená že súd vychádza len zo skutočností tvrdých účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Žalobca predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovanej žiadnych námietok nebolo, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie

vo veci. Ustanovenie § 120 ods. 1 O.s.p. in fine síce súdu umožňuje, aby v sporovom konaní vykonal aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, avšak tento postup je možné využiť len výnimočne, ak je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a nevykonanie nejakého dôkazu môže byť príčinou toho, že súd nemôže rozhodnúť. Potreba vykonať ďalšie dôkazy musí vyplývať zo samotného doterajšieho dokazovania. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Predpokladom vydania rozsudku v konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje v listine ako takej samo právo žalobcu. Žalovaná mohla na základe čl. 5 ods. 3 a ods. 6 Nariadenia vzniesť námietky proti zmenke, ak tak však neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovanej a bez legitímneho podnetu, na ťarchu žalobcu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovanej ako spotrebiteľa. Žalovaná sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľavala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala, svojím konaním ju prakticky uznala. Prvostupňový súd navyše pri vydávaní rozhodnutia vychádzal z podľa neho nesporných skutočností. Súd za nesporné považoval to, že žalovaná so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. uzatvorila zmluvu o úvere, ďalej, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania je zabezpečovacou zmenkou, a že žalovaná uzatvorila zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Uvedené, údajne nesporné skutočnosti, však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Takéto skutočnosti nemožno považovať za nesporné. Žalovaná ani žalobca sa k týmto skutočnostiam nikdy nevyjadrili, preto neexistuje spôsob, akým by súd mohol dospieť k nespornosti týchto skutočností. Ak súd na týchto údajne nesporných skutočnostiach založil svoje meritórne rozhodnutie, toto rozhodnutie nepochybne je postihnuté vadou, ktorá ma za následok jeho nesprávnosť. Súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že pre rozpor so zákonom spočívajúci v jeho obchádzaní je v zmysle § 39 OZ neplatná dohoda o vyplnení zmenky, na základe ktorej spotrebiteľ podpísal v prospech podnikateľa zmenku, a preto aj z tohto dôvodu návrh zamietol. Zároveň uviedol, že nakoľko zmluva o úvere uzatvorená medzi žalovanou a spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. je absolútne neplatná, aj preto návrh žalobcu zamietol. V tejto súvislosti žalobca mal za to, že súd zovšeobecňuje svoje tvrdenia, že dochádza k zneužitiu postavenia voči žalovanej tým, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. dala vystaviť predmetnú zmenku, pričom následky zmenky nemohli byť vzhľadom na náročnú právnu úpravu zmenkového a šekového práva žalovanej známe a jasné. Žalobca je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Prvostupňový súd ignoroval ustanovenie § 17 Zákona o zmenkách a šekoch, keďže z uvedeného jednoznačne vyplýva, že žalovaná vo všeobecnosti nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Zmluvný vzťah medzi žalovanou a remitentom je po indosovaní irelevantný, navyše žalobcovi nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku. V tejto súvislosti žalobca na podporu svojich tvrdení poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25Cdo/1839/2000, na uznesenie Vrchného súdu v Prahe sp.zn. 5Cmo/14/97. Žalobca sa ďalej vyjadril k záveru súdu o tom, že dohoda o vyplňovacom práve blankozmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku pri poskytovaní spotrebných úverov, a to v tej súvislosti, že samotný Zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. pripúšťal, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Žalobca zdôraznil, že žalovaná nárok zo zmenky uznala a v tomto smere je rozhodnutie prvostupňového súdu extrémne prekvapivým rozhodnutím. Žalovaná tým, že uznala uplatnený nárok prejavila vôľu, že nemá záujem o ochranu pred uplatneným nárokom. Prvostupňový súd dospel k záveru, že dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi, a teda v tejto časti považoval zmenku za čiastočne neplatnú. V tejto súvislosti žalobca uviedol, že zmenku vystavila žalovaná, túto dobrovoľne podpísala, pričom išlo o prejav jej slobodnej vôle. Sadzba zmenkového úroku je napísaná na zmenke a bola jej známa v čase vystavenia zmenky. Žalovaná teda mala vedomosť o tom, že sadzba zmenkového úroku predstavuje 0,25 % denne a s takouto sadzbou zmenkového úroku jednoznačne súhlasila. Aj v tejto súvislosti žalobca poukázal na ďalšie rozhodnutia okresných súdov Slovenskej republiky a tiež Krajského súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Košiciach.

Žalovaná sa na odvolanie žalobcu nevyjadrila.

Odvolačný súd podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 214 ods. 2 O.s.p. prejednal vec v medziach, ktorých sa odvolateľ domáhal jej preskúmania a dospel k záveru, že jeho odvolanie nie je dôvodné. Odvolačný súd v súvislosti s ustanovením § 212 ods. 3 zdôrazňuje, že na vady konania pred súdom prvého stupňa je treba prihliadať len, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolačný súd má za to, že v tejto veci sa nevyskytli také vady konania pred súdom prvého stupňa, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Závery súdu prvého stupňa zodpovedajú spoločnému stanovisku občiansko-právneho a obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 20.10.2015, podľa ktorého, ak žalobca ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý žalobca použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností v prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou, či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť, či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok, zohľadňujúc ich rozsah a povahu pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok zo zmenky ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

V súlade s týmto spoločným stanoviskom súd vykonal dokazovanie zmluvou o úvere, ktorú uzavrela žalovaná s obchodnou spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o., a to 3.7.2009. Podľa tejto zmluvy o úvere veriteľ poskytol žalovanej úver vo výške 300,- eur s tým, že žalovaná sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 250,- eur, teda celkove 550,- eur, a to v 10-tich mesačných splátkach po 55,- eur, počnúc 10.8.2009. Podľa tejto úverovej zmluvy bol úver poskytnutý na výkon povolania, avšak zo žiadnych ďalších skutkových okolností nevyplýva, že by bol úver poskytnutý práve na tento účel. V ten istý deň žalovaná vystavila zmenku, na ktorej je uvedené to isté číslo, ako číslo úverovej zmluvy, teda XXXXXXXXXX. Zmenka bola vystavená na zmenkovú sumu 507,- eur s tým, že táto sa zaplatí spolu so zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 15.11.2009. Teda záver súdu o tom, že uvedená zmenka zabezpečovala záväzok vyplývajúci z predmetnej zmluvy o úvere je správny. Z čl. 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru vyplýva dohoda o vyplnení zmenky tak, ako ju konštatoval súd v dôvodoch rozsudku.

V tejto súvislosti odvolačný súd považuje za potrebné k vecne správnym dôvodom rozsudku súdu prvého stupňa uviesť, že návrh bol uplatnený podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.7.2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, že v návrhu bolo uplatnené právo zo zmenky podľa zákona č. 191/1950 Zb. a že žalovanou v danou prípadu bola fyzická osoba - spotrebiteľ. Pri postupe podľa Nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho konania, a to najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia. Nariadenie nevyklučuje z vecnej pôsobnosti spotrebiteľské spory, v ktorých spotrebiteľ môže byť účastníkom na strane žalobcu alebo žalovaného. Konanie je v zásade písomné, podstatou ktorého je komunikácia žalobcu a žalovaného so súdom prostredníctvom vzorových tlačív. Z čl. 19 Nariadenia vyplýva, že pokiaľ Nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Vo vzťahu k aplikácií Nariadenia tak možno konštatovať, že toto nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať všetky procesnoprávne princípy použiteľné v slovenskom právnom poriadku. Predovšetkým aplikáciu znalosti určitých okolností súdu z jeho činnosti (notoriety) a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Z Nariadenia nevyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť. Aj v prípade absencie aktivity žalovanej v konaní, pokiaľ súd vzhladne v návrhu také skutočnosti, ktoré ho povedú k záveru o neprípustnosti návrhu, návrh zamietne, čo vyplýva priamo z čl. 4 bod 4 Nariadenia. Z procesného hľadiska teda k návrhu môže súd pristupovať s rovnakou mierou ingerencie, ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, riadiac sa len osobitnými pravidlami týkajúcimi sa určitej časovej náročnosti, v zmysle uložených lehôt podľa Nariadenia. Súd môže konať aj formou nariadeného pojednávania, nemusí to byť vždy len na základe

návrhu účastníka, ale aj keď to sám považuje za potrebné. Nariadenie je tak len alternatívnym nástrojom pri rešpektovaní procesných pravidiel príslušného členského štátu. Nariadenie je procesný prostriedok, ktorý konanie urýchľuje, ale nebráni postupovať s rešpektovaním vyššej súdnej ochrany spotrebiteľa vykonaním potrebného dokazovania. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke, nemôže byť ovplyvnená povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadnej absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej pristupuje súd ex offio nie je nariadením nijako vylúčená.

Súd správne aplikoval aj ustanovenie § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého platí, že v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru len, ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou, veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Aj z tohto dôvodu nebolo možné nárok žalobcu z uvedenej zmenky priznať.

Určujúcim pri hľadaní práva má byť, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení súdu. Je povinnosťou súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadnuť na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlady právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, kedy ju účastník konania výslovne namietá, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex officio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Dobré mravy pôsobia ako korektív najmä v takých situáciách, kedy sú práva a povinnosti strán právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe.

Všeobecne je treba rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera, žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom, mal by túto skutočnosť namietat. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu, že na strane žalovanej ide o spotrebiteľa, poskytne jej ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa. Ako judikoval aj Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. Pl.ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012 súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, po ktorých nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. Odvolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV.ÚS 457/10 zo dňa 18.7.20103, ktorý sa nestotožnil so záverom všeobecného súdu, že nie je možné po indosácii zmenky vznášať kauzálne námietky, ak nie sú splnené podmienky § 17 Zákona o zmenkách a šekoch. Konštatoval, že v prípade spotrebiteľov nie je možné odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Označil za výkladovú svojvoľu, ak súd zobral za základ pre svoje rozhodnutie záver, že v prípade nesplnenia dispozície § 17 Zákona o zmenkách a šekoch nie je možné ku kauzálnym námietkam prihliadať. Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I.ÚS 290/15 zo dňa 16.9.2015 vychádzajúc z obsahovo totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v Slovenskej republike konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadnuť aj k okolnostiam konkrétnej veci. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu. Tu je potrebné tiež akcentovať už v uvedenom českom ústavnom náleze sp.zn. IV.ÚS 457/10 vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovoľenie dané právom a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.

Napokon pre prípad, že v konaní nie sú žalovanou vznesené kauzálne námietky, nepôjde o zmenku tzv. spotrebiteľskú, ani nebude inak zo skutkového stavu zjavné, že zo strany žalobcu ide o zneužitie práva, je možné samotnou aktivitou súdu prieskumom ex officio podľa okolností prípadu posúdiť nárok na úrok

ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi. V danom prípade je v zmenke uvedený úrok vo výške 0,25 % denne, t.j. 91,25 % ročne, čo zodpovedá takmer požadovanej istine a vzhľadom na to je takýto úrok treba považovať za neprimeraný a v rozpore s dobrými mravmi.

Odvolačný súd pokiaľ ide o dohodu o vyplňovanom práve považuje za potrebné zdôrazniť, že táto je zakomponovaná v obchodných podmienkach, pričom tieto v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť hlavne na to, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Obchodné podmienky nesmú slúžiť na to, aby do nich v neprehľadnej, zložito formulovanej a malými písmenami písanej forme dodávateľ ukryl dojednania, u ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr unikne. Pokiaľ tak i napriek tomu dodávateľ koná, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takémuto konaniu nemožno priznať právnu ochranu. Aj v tomto smere je záver súdu prvého stupňa správny. Zmluvná sloboda spotrebiteľa pri určovaní, ktoré dojednanie bude uvedené v zmluve a ktoré vo všeobecných podmienkach je len zdanlivá, lebo obe listiny vo formulárovej podobe pripravuje dodávateľ a s ohľadom na nepomer vo vyjednávacej sile dodávateľa a spotrebiteľa je na prvý pohľad zrejmé, že sa spotrebiteľ len ťažko môže domôcť zmeny predom pripravených zmluvných dojednaní. Dohodu o vyplňovanom práve by bolo možné v uvedenom prípade považovať za platne uzavretú len za predpokladu, že spotrebiteľ bol s doložkou a jej významom oboznámený alebo, ak sa preukáže, že význam doložky musel poznať. Ak však spotrebiteľ nemal žiadnu možnosť v procese uzatvárania takejto dohody sa podieľať určitým spôsobom na tvorbe jej obsahu, lebo celá zmluvná situácia je postavená kategoricky na závere, že je tu len jediná možnosť, a to celkom a bezvýhradne akceptovať takýto návrh, potom možno mať za to, že za takejto situácie sú naplnené podmienky na ochranu spotrebiteľa. V skutočnosti tu ide podnikateľom predom nastavené kritéria voči spotrebiteľovi, a to bez akejkoľvek možnosti spotrebiteľa spolupodieľať sa na obsahu takejto dohody a čo do dôsledkov by išlo o stav obdobný ako je to pri neprípustných formulárových zmluvách. Súd v takejto situácii musí starostlivo posudzovať, či takáto dohoda nie je neplatná pre konanie priečiace sa dobrým mravom.

Odvolačný súd so zreteľom na tieto dôvody a dôvody, ktoré uviedol súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku tento ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. V odvolacom konaní bola žalovaná úspešná, avšak náhradu trov si neuplatnila, preto jej táto priznaná nebola.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.